

Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Rolul transporturilor în realizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă și implicațiile asupra procesului de elaborare a politicilor UE”

(aviz din proprie inițiativă)

(2018/C 367/02)

Raportor: **doamna Tellervo KYLÄ-HARAKKA-RUONALA**

Decizia Adunării Plenare	15.2.2018
Temei juridic	Articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură Aviz din proprie inițiativă
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională
Data adoptării în secțiune	28.6.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	11.7.2018
Sesiunea plenară nr.	536
Rezultatul votului (voturi pentru/voturi împotriva/abțineri)	136/0/3

1. Concluzii și recomandări

1.1. Transporturile sunt un catalizator esențial al mai multor ODD. Ele aduc o contribuție importantă la realizarea ODD în ceea ce privește dezvoltarea economică, industria și IMM-urile, precum și comerțul și investițiile. Prin urmare, acestea ajută, de asemenea, la atingerea ODD care vizează promovarea ocupării forței de muncă și a bunăstării și reducerea inegalităților și a excluziunii. Totodată, transporturile prezintă numeroase provocări în ceea ce privește ODD, precum nevoia de a reduce impactul asupra climei și a mediului, de a îmbunătăți sistemele de transport și siguranța traficului și de a gestiona preocupările legate de locurile de muncă și de munca decentă.

1.2. CESE solicită Comisiei să elaboreze un cadru de politici nou și integrat pentru următoarea generație de politici în domeniul transporturilor, menit să pună bazele îmbunătățirii transporturilor și a mobilității și, totodată, să asigure atingerea obiectivelor sociale și de mediu.

1.3. În acest sens, procesul de elaborare a politicilor UE trebuie să asigure condiții favorabile pentru ca transporturile să îndeplinească nevoile de mobilitate ale persoanelor și întreprinderilor. Pentru aceasta sunt necesare, în conformitate cu ODD, investiții semnificative în infrastructuri adecvate, inovare și sisteme de transport funcționale, inclusiv în transportul public.

1.4. De asemenea, trebuie depuse eforturi pentru a oferi un răspuns la obiectivele de dezvoltare durabilă legate de aspectele sociale ale transporturilor, cum ar fi promovarea unei ocupări depline și productive a forței de muncă, a muncii decente și a dezvoltării competențelor, precum și asigurarea egalității de gen și acordarea unei atenții speciale nevoilor persoanelor aflate în situații vulnerabile cum ar fi copiii, persoanele cu handicap și persoanele în vârstă. Dialogul social ar trebui să joace un rol-cheie în gestionarea corespunzătoare a schimbărilor structurale.

1.5. Obiectivul referitor la schimbările climatice reprezintă o provocare deosebită pentru domeniul transporturilor și necesită o dezvoltare intensivă a sistemelor de transport, introducerea unei game ample de măsuri de decarbonizare și noi abordări inovatoare în ceea ce privește mobilitatea.

1.6. Digitalizarea și robotizarea se numără printre tendințele majore care influențează dezvoltarea transporturilor și necesită o bună gestionare a oportunităților și a provocărilor. Digitalizarea contribuie la transporturile durabile prin eficientizarea logisticii, contribuind la o mai bună informare a pasagerilor în ceea ce privește transporturile și îmbunătățind siguranța traficului.

1.7. Întrucât transporturile reprezintă un aspect care privește întreaga societate, este deosebit de important ca societatea civilă să fie implicată în elaborarea și punerea în aplicare a politicii în domeniul transporturilor. Deși rolul sectorului public este esențial, ar trebui facilitate, de asemenea, acțiunile în sens ascendent și parteneriatele, pentru a găsi soluțiile optime pentru transporturi.

1.8. În plus, CESE invită Comisia să evalueze indicatorii ODD din punctul de vedere al transporturilor și să consolideze dezvoltarea indicatorilor care sunt relevanți, oferă o imagine realistă și informativă a evoluțiilor și sunt în conformitate cu abordarea integrată.

2. Context

2.1. Obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD) prevăzute de Agenda 2030 a Organizației Națiunilor Unite acoperă în mare parte diferite aspecte legate de provocările economice, sociale și de mediu cu care ne confruntăm la nivel global. Niciun ODD nu este axat în mod specific pe transporturi și mobilitate, însă transporturile se regăsesc, în mod implicit, în mai multe obiective. În plus, unele dintre cele 169 de ținte care completează obiectivele sunt direct legate de transporturi, în special cele care se referă la infrastructură, la sistemele de transport local și la siguranța rutieră. În mod corespunzător, trei dintre cei 232 de indicatori utilizați pentru monitorizarea progreselor se referă la transporturi, măsurând volumele de transport, accesul la transportul în comun și decesele în urma accidentelor rutiere.

2.2. Transporturile joacă roluri diverse în ceea ce privește ODD. ODD reprezintă atât oportunități, cât și provocări pentru transporturi, iar transporturile joacă un rol de facilitare, dar și de adaptare în punerea în aplicare a ODD. În cazul de față, „transporturile” se referă la transporturile de mărfuri și călători și includ toate modurile de transport.

2.3. Scopurile prezentului aviz din proprie inițiativă sunt următoarele:

- identificarea modului în care transporturile contribuie la atingerea ODD, precum și a modului în care ODD pot fi benefice pentru transporturi sau pot influența structura acestora;
- analiza eventualelor implicații ale legăturilor dintre transporturi și ODD asupra politicilor UE legate de domeniul transporturilor, atât la nivelul statelor membre, cât și la nivel global;
- formularea de opinii și propuneri ale CESE privind modul în care aceste legături ar trebui să fie luate în considerare în cadrul politicilor și al elaborării politicilor la nivelul UE, pentru a valorifica în mod corespunzător oportunitățile și pentru a gestiona riscurile.

Rolul transporturilor ca facilitator pentru atingerea ODD este analizat în capitolele 3 și 4. Capitolul 5 analizează modul în care ODD acționează în beneficiul transporturilor, consolidându-le bazele. Capitolele 6 și 7 analizează tipurile de provocări și așteptări pe care ODD le stabilesc pentru transporturi. Pe baza acestei analize, capitolul 8 rezumă constatările sub formă de concluzii și recomandări pentru elaborarea de politici.

3. Transporturile și ODD: favorizarea dezvoltării economice și a ocupării forței de muncă

3.1. Transporturile reprezintă unul dintre principalii catalizatori ai dezvoltării economice, atât la nivelul UE, cât și la nivel global, și merită, așadar, o poziție centrală în agenda UE. Transporturile joacă un rol esențial în atingerea ODD 8, care vizează promovarea unei creșteri economice susținute, favorabile incluziunii și durabile, a ocupării integrale și productive a forței de muncă, precum și a muncii decente pentru toți.

3.2. Deși digitalizarea se extinde în toate domeniile economiei și ale societății, ea nu pune capăt producției și consumului de bunuri. Logistica combină diversele secțiuni ale lanțurilor de aprovizionare, incluzând transportul de materii prime, de produse intermediare și de produse finite către consumatori. Transporturile reprezintă, așadar, o necesitate pentru industrie, agricultură și comerț.

3.3. Transporturile gestionate în mod corespunzător pot contribui, de asemenea, la atingerea țintei specifice a ODD 8, care solicită adoptarea de politici pentru promovarea turismului durabil, în vederea creării de locuri de muncă și a promovării culturii și a produselor locale.

3.4. Pe lângă faptul că sunt utile pentru alte activități economice, transporturile în sine constituie un sector economic important, asigurând milioane de locuri de muncă și având o contribuție semnificativă la economie. Mai mult, transporturile favorizează apariția industriilor prelucrătoare, cum ar fi sectorul autovehiculelor, sectorul feroviar, industria navală și industria aeronautică.

3.5. În ansamblu, transporturile contribuie la îndeplinirea ODD 9, care prevede o creștere semnificativă a proporției în care industria participă la ocuparea forței de muncă și la PIB. Întrucât activitățile economice legate de transport implică numeroase întreprinderi mici și mijlocii, transporturile contribuie, de asemenea, la integrarea IMM-urilor în lanțurile valorice și pe piețe și la stimularea creșterii acestora, astfel cum este prevăzut de ODD 9 și 8.

3.6. În mod similar, transporturile contribuie la crearea de locuri de muncă, astfel cum este prevăzut de ODD 8, în sectoarele legate de transport. În plus, transporturile contribuie la o adecvare geografică mai bună între locurile de muncă și forța de muncă, determinând astfel o rată mai mare a ocupării forței de muncă. Cu toate acestea, există și provocări, cum ar fi tranziția ca urmare a digitalizării și robotizării, în cazul cărora sunt preconizate modificări drastice în ceea ce privește locurile de muncă și activitățile.

3.7. În context global, transporturile contribuie la ODD 17, care vizează consolidarea parteneriatului global pentru dezvoltarea durabilă. Acest obiectiv prevede promovarea unui sistem comercial multilateral universal, bazat pe norme, deschis, nediscriminatoriu și echitabil în cadrul OMC. Întrucât transporturile reprezintă coloana vertebrală a comerțului, ele joacă un rol semnificativ în promovarea acestui obiectiv.

3.8. Obiectivul 9 solicită dezvoltarea unei infrastructuri durabile și reziliente în țările în curs de dezvoltare. Acest aspect este legat de ODD 10, care se referă la reducerea inegalităților existente la nivelul țărilor și între acestea și prevede ajutoare pentru dezvoltare și investiții străine directe pentru statele care au nevoie cel mai mult de acestea.

3.9. Transporturile contribuie la generarea de dezvoltare economică și la crearea de locuri de muncă decente prin producție, comerț și investiții și joacă, astfel, și un rol în eforturile de realizare a ODD 1, care vizează eradicarea sărăciei în toate formele sale peste tot în lume.

4. Transporturile și ODD: facilitarea accesului la bunuri și servicii

4.1. Consumatorii folosesc transporturile pentru a avea acces la mărfuri, fie că este vorba despre alimente, astfel cum prevede ODD 2, fie despre alte bunuri de bază sau produse într-o mai mare măsură de lux. În plus, oamenii au nevoie de transporturi și pentru a avea acces la servicii, cum ar fi cele legate de turism, de activități recreative sau de sistemele de protecție socială.

4.2. Transporturile reprezintă unul dintre elementele principale de conectare a piețelor, fie că este vorba despre piața unică sau despre comerțul internațional. Piețele conectate sunt o sursă de eficiență și beneficii pe măsură și contribuie, așadar, la accesibilitatea bunurilor pentru consumatori și la asigurarea unor prețuri convenabile ale acestora.

4.3. Transporturile sunt, de asemenea, esențiale pentru furnizarea și utilizarea serviciilor de sănătate, atât la nivelul UE, cât și la nivel global. Transporturile aduc, prin urmare, o contribuție la atingerea ODD 3, care vizează prevenirea și tratarea bolilor, asigurarea unei vieți sănătoase și a bunăstării tuturor.

4.4. Același lucru este valabil și în ceea ce privește asigurarea educației și participarea la procesul educațional ca beneficiar. Astfel, transporturile contribuie la ODD 4, care vizează să asigure o educație de calitate, favorabilă incluziunii și echitabilă și să promoveze oportunități de învățare pe tot parcursul vieții pentru toți.

5. Transporturile și ODD: stabilirea bazelor pentru mobilitate

5.1. Transporturile trebuie să fie accesibile, abordabile, eficiente și eficace, sigure și securizate, pentru a permite mobilitatea persoanelor și a bunurilor. Este deosebit de important, așadar, ca UE să stimuleze investițiile în infrastructuri și tehnologii adecvate și să consolideze buna funcționare a sistemelor de transport.

5.2. ODD 9 are un efect benefic direct asupra transporturilor, susținând dezvoltarea unei „infrastructuri de calitate, fiabile, durabile și reziliente”, care să sprijine dezvoltarea economică și bunăstarea persoanelor.

5.3. Trecerea fluidă a frontierelor în cadrul pieței interne, precum și în cadrul transportului internațional de bunuri și de călători, prezintă o importanță deosebită pentru buna funcționare a piețelor și pentru circulația bunurilor și a persoanelor. ODD 9 promovează acest obiectiv prin accentul pus pe rolul infrastructurii transfrontaliere.

5.4. ODD 11 vizează crearea unor orașe și localități favorabile incluziunii, sigure, reziliente și durabile și solicită asigurarea accesului pentru toți la sisteme de transport sigure, abordabile, accesibile și durabile, cu acordarea unei atenții speciale nevoilor persoanelor aflate în situații vulnerabile cum ar fi femeile, copiii, persoanele cu handicap și persoanele în vârstă. Acest lucru necesită o planificare adecvată a amenajării teritoriului și a sistemelor de trafic, precum și investiții publice adecvate în infrastructuri. Dezvoltarea transportului public joacă un rol important în acest context, atât în zonele urbane, cât și în zonele rurale.

5.5. În ceea ce privește inovarea, ODD 9 pledează pentru consolidarea cercetării științifice și pentru modernizarea capacităților tehnologice ale sectoarelor industriale. Acest lucru este important și din punctul de vedere al dezvoltării transporturilor și a sectoarelor legate de transporturi.

5.6. În plus, ODD 7 prevede o cooperare internațională care să faciliteze accesul la cercetare și tehnologii în domeniul energiei curate, precum și promovarea investițiilor în infrastructura energetică și în tehnologii pentru energie curată. Aceste măsuri, inclusiv infrastructura pentru combustibili alternativi și pentru alimentarea cu energie electrică, sunt, de asemenea, benefice pentru decarbonizarea transporturilor.

5.7. Având în vedere digitalizarea și robotizarea din ce în ce mai pronunțate în domeniul transporturilor, ar trebui acordată o atenție și mai mare nevoilor infrastructurii digitale, inclusiv sistemelor automate de management și de control al traficului. ODD 9 menționează nevoia de a crește în mod semnificativ accesul la TIC și de a depune eforturi pentru a asigura un acces universal și abordabil la internet. În schimb, ODD 17 prevede intensificarea utilizării tehnologiilor generice, în special a TIC. Digitalizarea asigură eficientizarea logisticii și contribuie la o mai bună informare a călătorilor în ceea ce privește transporturile, de exemplu.

6. Transporturile și ODD: răspunsurile la așteptările sociale

6.1. Transporturile contribuie la sănătate și la bunăstare, dar generează, totodată, riscuri la adresa sănătății, din cauza poluării, cum ar fi particulele din aer, și a accidentelor rutiere. ODD 3 își propune reducerea în mod substanțial a acestor riscuri. Sistemele eficiente de gestionare a traficului, reglementările și punerea în aplicare reprezintă mijloace necesare de îmbunătățire a siguranței traficului. Prin reducerea erorilor umane, sistemele automate avansate vor crește siguranța transporturilor, în pofida preocupărilor legate de tehnologie.

6.2. Educația și formarea vizate de ODD 4 sunt esențiale pentru a asigura competențele necesare pentru lucrătorii și antreprenorii din sectoarele legate de transporturi. Modificarea sarcinilor generată, de exemplu, de digitalizare presupune schimbări importante în ceea ce privește cererea de competențe. Prin urmare, ODD 4 reprezintă un facilitator important al transporturilor.

6.3. ODD 5 vizează realizarea egalității de gen și emanciparea tuturor femeilor și fetelor. Sectorul transporturilor poate consolida egalitatea de gen, atrăgând mai multe femei să se alătore sectorului ca antreprenori sau lucrători și, astfel, poate descătușa potențialul persoanelor de ambele sexe. De asemenea, transporturile, în special transportul în comun, trebuie să asigure deplasarea în siguranță a femeilor.

6.4. ODD 8 vizează ocuparea integrală și productivă a forței de muncă, prevenirea excluziunii tinerilor, muncă decentă pentru toți și protecția drepturilor lucrătorilor. Condițiile în această privință variază. În țările în curs de dezvoltare, punerea în aplicare a drepturilor fundamentale ale lucrătorilor poate constitui obiectivul cel mai relevant, în timp ce, la nivelul UE, preocupările cele mai importante pentru viitor se referă la promovarea ocupării depline a forței de muncă și a muncii decente pentru toți.

6.5. Gestionarea schimbărilor structurale cu care se confruntă UE ca urmare a digitalizării și a tranziției către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon necesită strategii cuprinzătoare privind modul de garantare a unei tranziții echitabile și fluente, de reducere a impactului social negativ și de soluționare a lipsei de personal calificat.

6.6. Mai mult, ODD 10 vizează promovarea incluziunii sociale, economice și politice a tuturor, precum și adoptarea unor politici care să asigure o mai mare egalitate. Aceste politici consolidează deopotrivă ODD 1, eradicarea sărăciei. În ceea ce privește transporturile, ODD 9 urmărește accesul abordabil și echitabil pentru toți. Prin facilitarea accesului la locuri de muncă, bunuri și servicii, transporturile, cu precădere transportul public, contribuie la prevenirea excluziunii persoanelor.

6.7. ODD 10 prevede, de asemenea, facilitarea migrației și a mobilității eficiente, sigure, regulamentare și responsabile a persoanelor. Transporturile sunt importante în acest context din dublu motiv: pe de o parte, acestea joacă un rol în prevenirea pierderii vieții și contribuie la circulația sigură și legală a refugiaților și a migranților. Pe de altă parte, sectorul transporturilor oferă oportunități pentru ca migranții să fie integrați pe piețele forței de muncă.

7. Transporturile și ODD: realizarea obiectivelor de mediu

7.1. Pe lângă satisfacerea nevoilor de mobilitate ale persoanelor și ale întreprinderilor, transporturile trebuie să îndeplinească cerințele în materie de climă și mediu. ODD 13 subliniază nevoia de acțiuni urgente pentru combaterea schimbărilor climatice și a efectelor acestora. Întrucât transporturile reprezintă o sursă majoră de emisii de gaze cu efect de seră la nivel global și un sector în care emisiile cresc în continuare, acest ODD constituie o provocare deosebită pentru sectorul transporturilor. Este nevoie de eforturi sporite pentru a atinge obiectivele definite prin politicile UE, precum și de cooperare globală în ceea ce privește transporturile aeriene și maritime internaționale.

7.2. Obiectivul care se referă la separarea creșterii economice de degradarea mediului, astfel cum este prevăzut de ODD 8, reprezintă, de asemenea, o provocare majoră din punctul de vedere al transporturilor, întrucât există o legătură strânsă între transporturi și creșterea economică. Astfel, eforturile depuse pentru această separare necesită dezvoltarea intensivă a unor sisteme de transport durabile, cu un impact minim asupra mediului înconjurător, și introducerea unor tehnologii avansate, precum și noi abordări inovatoare față de mobilitate. Acest aspect corespunde și ODD 12, care se referă la consumul și la producția responsabile.

7.3. Infrastructura joacă un rol important în ceea ce privește efectele transporturilor asupra mediului. ODD 15 vizează protejarea, restabilirea și promovarea unei utilizări durabile a ecosistemelor terestre, aspecte care trebuie avute în vedere la amenajarea teritoriului și la construcția de infrastructuri. Aceleași considerente sunt valabile și pentru ODD 11, care se referă la nevoia de eforturi sporite pentru a proteja și pentru a conserva patrimoniul cultural și natural la nivel mondial.

7.4. Deoarece energia reprezintă o condiție prealabilă pentru transporturi, ODD 7 referitor la energie se aplică în mod direct și transporturilor. Acesta prevede o creștere semnificativă a proporției de energie din surse regenerabile în mixul de energie de la nivel mondial, precum și o îmbunătățire importantă în ceea ce privește eficiența energetică. ODD 12, în schimb, include o țintă referitoare la eliminarea treptată a subvențiilor pentru combustibilii fosili nocivi. Având în vedere folosirea pe scară largă a combustibililor fosili în transporturi, această țintă are un impact evident asupra transporturilor și a utilizatorilor acestora.

7.5. ODD 14 abordează conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, a mărilor și a resurselor marine. Pe lângă activitățile desfășurate pe uscat, acest obiectiv impune îmbunătățirea gestionării deșeurilor și reducerea emisiilor în transportul maritim.

7.6. Efectele asupra mediului nu sunt legate numai de transporturi, ci și de ciclul de viață al vehiculelor, al aeronavelor și al navelor, de la producție până la sfârșitul ciclului de viață. Impactul poate fi redus prin îmbunătățirea eficienței utilizării resurselor și prin utilizarea de tehnologii curate în cadrul proceselor industriale, în combinație cu reciclarea și reutilizarea, după cum se prevede la ODD 9 și 12.

7.7. Măsurile care sporesc fluiditatea traficului joacă și ele un rol semnificativ în reducerea emisiilor. În acest sens, infrastructura de înaltă calitate și trecerea fluidă a frontierelor, exploatarea terenurilor și urbanismul, transportul în comun eficient și alternativele multimodale pentru transportul de mărfuri sunt extrem de importante.

7.8. Dezvoltarea transportului autonom ar putea duce la o creștere a gradului de utilizare a autoturismelor personale, dat fiind confortul sporit pentru pasageri. Pe de altă parte, co-voiajarea – împreună cu utilizarea mijloacelor de transport în comun – vizează să reducă numărul autoturismelor personale. În ansamblu, digitalizarea și robotizarea conduc la un transport și o logistică mai eficiente, ceea ce exercită un impact pozitiv în ceea ce privește efectele transportului asupra climei și a mediului.

7.9. Dincolo de necesitatea reducerii emisiilor generate de transporturi, acestea contribuie, de asemenea, la prevenirea și la soluționarea problemelor legate de climă și de mediu, prin facilitarea diseminării tehnologiilor, produselor și soluțiilor cu emisii reduse de carbon și favorabile mediului, astfel cum prevede ODD 17.

8. Transporturile și ODD: implicații pentru elaborarea de politici

8.1. Analiza din secțiunile precedente indică în mod clar că transporturile sunt legate de numeroase ODD. Întrucât transporturile reprezintă un catalizator esențial pentru mai multe ODD, rolul transporturilor ar trebui să fie recunoscut pe deplin în punerea în aplicare a ODD la nivelul UE, al statelor membre și la nivel local.

8.2. Între timp, politica UE în domeniul transporturilor ar trebui să includă o abordare integrată a ODD, cu scopul de a pune bazele pentru îmbunătățirea transporturilor și a mobilității, atingând totodată obiectivele sociale și de mediu.

8.3. Abordarea transporturilor din diferite perspective, aferente mai multor domenii de politică, conform principiului „fiecare aspect în parte”, duce la soluții sub valorile optime. Prin urmare, este esențial ca politica în domeniul transporturilor să fie dezvoltată ca un întreg. În consecință, CESE invită Comisia să elaboreze un cadru de politici nou și integrat pentru următoarea generație de politici în domeniul transporturilor. Acest cadru ar trebui, la rândul său, să stea la baza unor decizii mai detaliate în materie de transporturi.

8.4. Cadru de politici ar trebui să includă și o dimensiune globală, care să vizeze integrarea ODD în acțiunile externe și de cooperare internațională ale UE în domeniul transporturilor.

8.5. Deoarece transporturile reprezintă un aspect care privește întreaga societate, este important ca societatea civilă să fie implicată în elaborarea și punerea în aplicare a politicii în domeniul transporturilor. Acest lucru ar fi în conformitate cu ODD 16, care vizează un proces decizional reactiv, favorabil incluziunii, participativ și reprezentativ la toate nivelurile. În ceea ce privește aspectele legate de piața forței de muncă și procesele de tranziție, dialogul social ar trebui să joace un rol-cheie.

8.6. ODD 17, în schimb, pledează pentru încurajarea și promovarea unor parteneriate eficiente publice, public-privat și cu societatea civilă, care să se bazeze pe experiență și pe strategiile de reînnoire a resurselor din cadrul parteneriatelor. Deși rolul sectorului public este vital, CESE solicită factorilor de decizie politică ai UE să recunoască pe deplin rolul crucial al acțiunilor ascendente și al parteneriatelor, întrucât acestea contribuie la identificarea celor mai bune soluții cu puțință pentru provocările legate de transport și a modalităților de a valorifica oportunitățile, de exemplu prin intermediul noilor modele de producție și de consum dezvoltate de întreprinderi și cetățeni.

8.7. De asemenea, CESE invită Comisia să evalueze indicatorii ODD din punctul de vedere al transporturilor și să consolideze dezvoltarea indicatorilor care sunt relevanți, oferă o imagine realistă și informativă a evoluțiilor și sunt în conformitate cu abordarea integrată, astfel cum se descrie mai sus.

Bruxelles, 11 iulie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER
